

ครอบครัวของฉัน

เน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ผสานกับแนวคิดพหุปัญญา

ผ่านการบูรณาการส่งเสริมการรู้ภาษาและทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21

สอดคล้องหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กระทรวงศึกษาธิการ

ชั้นอนุบาลปีที่ 1

รศ.ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ และคณะ

หนังสือเสริมประสบการณ์

ครอบครัวของฉัน

ชั้นอนุบาลปีที่ 1

ผู้เขียน : รศ. ดร.เขาวพา เดชะคุปต์

บรรณาธิการ : ผศ. ดร.สุทธิพรรณ ถีรพงศ์

ผู้เรียบเรียง : ลีปศักดิ์ น้อยดัด จวีร์รณ สาลีโกชน์

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

ผู้เขียน : รศ. ดร.เยาวพา เดชะคุปต์

ผู้เรียบเรียง : สืบศักดิ์ น้อยดัด
จรีวรรณ สาสีโกชน

บรรณาธิการ : ผศ. ดร.สุทธิพรพรณ อีรพงศ์

สงวนลิขสิทธิ์ : ตุลาคม 2560

ราคาจำหน่าย : 35 บาท

การสั่งซื้อ : ส่งธนาคติสั่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว 10310 ในนาม บริษัท แม็คเอดดูเคชัน จำกัด
เลขที่ 9/99 อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว 38 ถนนลาดพร้าว แขวงจันทรเกษม
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

☎ : 0-2938-2022-7 FAX : 0-2938-2028

www.MACeducation.com

พิมพ์ที่ : บริษัท สุภษณินญค์ พรินตัง กรุป จำกัด

(สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนั้นนอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร)

แนะนำสำหรับผู้ใช้

การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยถือเป็นการวางฐานรากที่สำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็กวัยนี้เป็นช่วงวัยแห่งการเจริญเติบโต การปลูกฝังและเสริมสร้างพัฒนาการที่ถูกต้องและเหมาะสมให้กับเด็กวัยนี้ สามารถส่งผลต่อคุณภาพประชากรของประเทศในอนาคต ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศต่อไป นักประสาทวิทยาได้ศึกษาการทำงานของสมองมนุษย์ พบว่าสมองของเด็กแรกเกิด-6 ปี มีพัฒนาการรวดเร็วที่สุดในช่วงชีวิตของคนๆ หนึ่ง นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้กับเด็กวัยนี้เป็นการเปิดหน้าต่างแห่งโอกาสของชีวิตเด็ก กระทรวงศึกษาธิการคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้ทำปฏิรูปการเรียนรู้และกำหนดเจตจำนงเรื่องการพัฒนาเด็กไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับแก้ไขปรับปรุง) 2545 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย และกำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยมุ่งเน้นพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย และมุ่งพัฒนาความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลให้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รวมทั้งพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ประการสำคัญต้องเตรียมความพร้อมตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องให้ความสำคัญ 6 ประการ คือ 1. การเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญา 2. การเตรียมความพร้อมด้านอารมณ์ 3. การเตรียมความพร้อมด้านสังคม 4. การเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย 5. การเตรียมด้านรู้และเข้าใจตน และ 6. การเตรียมด้านคุณธรรมจริยธรรม และพัฒนาเด็กให้มีทักษะต่างๆ สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การสร้างคนให้มีทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และทักษะการเรียนรู้และเข้าใจตน

หลักการดังกล่าวในเบื้องต้นมีพื้นฐานมาจากการพัฒนาตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ของศาสตราจารย์ ดร.โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ซึ่งกล่าวถึงแนวทางการพัฒนาความสามารถทางปัญญาของมนุษย์ไว้ 10 ด้าน ดังนี้

1. ปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) คือ ความสามารถด้านความเข้าใจและการใช้ภาษา ทั้งการพูด การฟัง การอ่าน การเขียนที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้ เข้าใจได้ง่าย ตลอดจนการใช้ภาษาในการจดจำข้อมูลต่างๆ เช่น ความสามารถในการพูด การอธิบาย การเขียน การสื่อสาร การใช้ภาษาในการโน้มน้าวความคิด รวมถึงการเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างของภาพ ความหมายของสิ่งต่างๆ ฯลฯ ผู้มีความสามารถด้านนี้ เช่น นักพูด นักเล่านิทาน พิธีกร นักเขียน บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ นักจิตวิทยา ครูอาจารย์ ทนายความ ฯลฯ ความหมายของสิ่งต่างๆ ฯลฯ ซึ่งเด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้ในรูปของการเตรียมความพร้อมด้วยกิจกรรมการฟังนิทาน การฝึกให้เด็กได้เล่าเรื่องราว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

2. ปัญญาด้านตรรกะ - คณิตศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) คือ ความสามารถในการวิเคราะห์เหตุผล วิเคราะห์ปัญหาเชิงตรรกะ การแก้โจทย์ปัญหาการคิดเชิงนามธรรม การคิดเชิงตรรกะการคิดแบบวิทยาศาสตร์ การใช้ตัวเลข การคิดคำนวณ การเข้าใจ ความไวในการเชื่อมความสัมพันธ์ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การคาดเดา การสันนิษฐาน ผู้มีความสามารถด้านนี้ เช่น นักจิตวิทยา คณิตศาสตร์ นักคณิตศาสตร์ นักเศรษฐศาสตร์ นักบัญชี นักสถิติ วิศวกร ฯลฯ เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้จากกิจกรรมให้เด็กฝึกการนับ การจำแนกความเหมือนความต่าง การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

3. ปัญญาด้านดนตรี (Musical-Rhythmic Intelligence) คือ ความสามารถทางดนตรี ไวต่อเสียง ทำนอง จังหวะ การเข้าใจหรือวิเคราะห์เกี่ยวกับดนตรี เข้าใจและสร้างสรรค์งานเกี่ยวกับดนตรี ผู้มีความสามารถด้านนี้ เช่น นักแต่งเพลง นักดนตรี นักวิจารณ์ด้านดนตรี นักร้อง นักสร้างเครื่องดนตรี ฯลฯ เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้โดยการร่วมกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การฝึกร้องเพลงประกอบท่าทาง การฟังเพลงที่มีจังหวะแตกต่างกัน

4. ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์-การมองเห็น (Spatial-Visual Intelligence) คือ ความสามารถในการมองเห็นภาพของทิศทาง พื้นที่ แผนที่ ความรู้สึกไวต่อสี เส้น รูปร่าง การสร้างภาพในจินตนาการ ประสาทสัมผัสด้านทิศทาง มีความสามารถในการทำงานที่มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ผู้มีความสามารถด้านนี้ เช่น นักเดินเรือ นายพราน นักเดินทางไกล นักบิน สถาปนิก ประติมากร มัณฑนากร นักประดิษฐ์ ดีไซน์เนอร์ ฯลฯ เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้โดยการเล่นไม้บล็อก การเล่นเกมการเล่นสร้างสรรค์

5. ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-kinesthetic Intelligence) คือ ความสามารถในการใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายในการควบคุม การเคลื่อนไหวของร่างกาย การมีทักษะทางร่างกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความยืดหยุ่น ฯลฯ ความสามารถในการใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายในการทำงาน หรือแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์งาน ผู้มีความสามารถด้านนี้ เช่น นักกีฬา นักเต้น นักแสดง นักลีลาศ นักก่อสร้าง ฯลฯ เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้โดยทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรม Brain Gym กิจกรรมพลศึกษา

6. ปัญญาด้านการเข้าใจระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence) คือ ความสามารถด้านการเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความต้องการของผู้อื่น ความไวต่อการสังเกตน้ำเสียง ใบหน้า ท่าทางของผู้อื่น สามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี ผู้มีความสามารถด้านนี้ เช่น นักประชาสัมพันธ์ นักจิตวิทยา ครูอาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักขาย นักโฆษณา นักการเมือง ฯลฯ เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้โดยการทำงานร่วมกับผู้อื่น

7. ปัญญาด้านความเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการเข้าใจตนเอง รู้ความสามารถของตนเอง รู้จุดอ่อน-จุดแข็ง รู้อารมณ์ของตนเอง รู้ความคิด หรือความต้องการของตนเอง มีสมาธิ สนใจติดตามในสิ่งที่ตนเองสนใจเป็นพิเศษ เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้โดยกิจกรรมที่เน้นความเป็นอิสระ การเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกคิดและตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองไม่ใช่เรื่องซับซ้อนมาก

8. ปัญญาด้านธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) คือ ความสามารถในการเข้าใจปรากฏการณ์ธรรมชาติ รู้จักรบบของสิ่งมีชีวิตสิ่งแวดล้อม เข้าใจการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงความสามารถของตนที่จะช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจพัฒนาการของมนุษย์ การหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงของสสาร ผู้มีความสามารถด้านนี้ เช่น นักอนุรักษ์ธรรมชาติ นักวิทยาศาสตร์ นักดาราศาสตร์ นักธรณีวิทยา ฯลฯ เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้โดยได้เรียนรู้จากธรรมชาติ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากการออกภาคสนาม

9. ปัญญาด้านการคิดใคร่ครวญ หรือการดำรงอยู่ของชีวิต (Existential Intelligence) คือ ความไว และความสามารถในการเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง สามารถจับประเด็นคำถามเกี่ยวกับการดำรงอยู่ของมนุษย์ เข้าใจความสัมพันธ์ของร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ เข้าใจความหมายของโลกและชีวิต เข้าใจสัจธรรม ผู้มีความสามารถด้านนี้ เช่น นักปรัชญา ผู้นำศาสนา ฯลฯ เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้ โดยการฝึกให้เด็กรู้จักตนเอง ทบทวนการกระทำต่างๆ ในแต่ละวัน การฝึกด้านเหตุ และผลของการกระทำ ทักษะด้านนี้จะเริ่มเกิดขึ้นกับเด็กที่มีช่วงอายุตั้งแต่ 5 ปี เด็กแต่ละคนจะพัฒนาช้าเร็วแตกต่างกัน

10. ปัญญาด้านคุณธรรม จริยธรรม (Moral Intelligence) คือ ความสามารถในการเรียนรู้ ที่จะอยู่กับผู้อื่น มีสติรู้ตัว สามารถควบคุมตัวเองได้ รู้สิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีเมตตา หนักแน่น อดทน เด็กวัยนี้สามารถพัฒนาได้โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นเป็นกลุ่ม การทำงานร่วมกัน การจำลองสถานการณ์ในชีวิตให้ตัดสินใจภายใต้คำแนะนำที่ถูกต้อง

ปัญญาทั้ง 10 ด้านมีอยู่ในบุคคลนั้น เราพบว่าบางคนมีครบทุกด้าน แต่คนบางคนมีความสามารถ ความถนัด หรือมีศักยภาพปัญญาในบางด้านที่ชัดเจน บางคนชัดเจนเพียง 1-2 ด้าน และที่สำคัญไม่มีใครมีปัญญาด้านใดด้านหนึ่งชัดเจนเพียงด้านเดียว เมื่อครู ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องรู้และเข้าใจความสามารถและความถนัดของเด็กแต่ละคน จะทำให้สามารถจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมปัญญาที่มีอยู่ให้เพิ่มขึ้น

เมื่อปัญญาและความสามารถของบุคคลมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การทำงาน และการใช้ชีวิตประจำวันอย่างมีความสุข และมีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเองคือสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ปัญญาจึงควรได้รับการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ที่กำหนดให้การศึกษายึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การพัฒนาศักยภาพของบุคคลอาจมีหลายแนวทาง หนังสือเสริมประสบการณ์หรือแบบฝึกหัดชุดดังกล่าวก็เป็นอีกหนึ่งสิ่งที่จะช่วยพัฒนา แม้ว่าปัจจุบันจะยังไม่มีการจัดทำหลักสูตรที่มีการระบุชัดเจนว่าเป็นหลักสูตรแบบพหุปัญญา แต่มีสถานศึกษาหลายแห่งได้นำแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดไว้ในปรัชญาการศึกษา ปรุ้มวัย วิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือเพิ่มเติมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านพหุปัญญาในหลักสูตรสถานศึกษา และนำแนวคิดทางพหุปัญญามาใช้ในการออกแบบหน่วยการจัดประสบการณ์ ออกแบบแผนการจัดประสบการณ์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องหลักการส่งเสริมพหุปัญญาให้กับเด็ก โดยจัดสอดแทรกในกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมสามารถส่งเสริมปัญญาหลากหลายด้าน เช่น การให้เด็กเล่นไม้บล็อกร่วมกับเพื่อนสามารถส่งเสริมปัญญาด้านร่างกาย ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจระหว่างบุคคล/การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเรียกว่า การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning : BBL)

ผศ. ดร. สุทธิพรณ ธีรพงศ์
อาจารย์สืบทัด น้อยดัด

หลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

แผนภูมิหลักการของสมองและจิตใจ (Brain/Mind Learning Principles)

นักการศึกษาสำคัญสองท่านคือจีโอฟฟรี และรีเนท ได้เสนอแนะหลักการ 12 ข้อของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานไว้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning)

หลักการ	วิธีการ
1. สมองทำงานพร้อมๆ กันหลายส่วน สมองจะเกิดการเรียนรู้ได้ในสภาพแวดล้อมที่มีการกระตุ้นอย่างหลากหลาย	1. คิดค้นการนำเสนอเนื้อหาความรู้หลายๆ รูปแบบ เช่น กิจกรรม การเรียนรู้ตัวต่อตัว ร่วมกันเรียนรู้เป็นกลุ่ม เรียนรู้ผ่านการทำงานศิลปะ สาธิตให้ดู เช่น การสอนดนตรี
2. ศักยภาพในการเรียนรู้เกี่ยวข้องทั้งพัฒนาการ การเติบโต บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และสภาวะอารมณ์	2. ทำความเข้าใจว่าเด็กแต่ละคนมีพัฒนาการการเติบโตที่แตกต่างกันแม้จะอยู่ในวัยเดียวกันก็ตาม เด็กแต่ละคนจึงมีความพร้อมในการเรียนรู้ในช่วงวัยช่วงเวลาที่ไม่เหมือนกัน ดูแลสภาวะของเด็กทั้งในเรื่องอาหารการกิน การออกกำลังกาย สอนให้เด็กรู้จักจัดการความเครียดผ่อนคลาย
3. เด็กๆ มีความสงสัยใคร่รู้เป็นธรรมชาติ การค้นหาความหมายในเรื่องต่างๆ มีมาตั้งแต่เกิด และสมองถูกออกแบบมาเพื่อรับรู้และขบคิดค้นหาคำตอบ	3. เชื่อมโยงข้อมูลความรู้กับบริบทต่างๆ ที่ใกล้ตัว อาทิ วิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนจึงจะสามารถเข้าใจได้ดี
4. อารมณ์ความรู้สึกกับการเรียนรู้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ อารมณ์ความรู้สึกมีความสำคัญต่อการจดจำข้อมูล (ทั้งการจำและการเรียกใช้ความจำ)	4. สร้างสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อให้ผู้เรียน และครูผู้สอนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน สอนให้เด็กเท่าทันอารมณ์ความรู้สึกของตัวเอง และอธิบายให้เด็กรู้ว่าอารมณ์ความรู้สึกนั้นส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างไร
5. สมองแต่ละส่วนรับรู้และทำงานสร้างสรรค์ทั้งแบบเฉพาะด้านและประสานกับสมองส่วนอื่นๆ	5. พยายามหลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลความรู้ โดยไม่เชื่อมโยงกับบริบท ข้อมูลความรู้อย่างเดียว จะทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องยาก ออกแบบกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้ใช้สมองหลายส่วนทำงานประสานเชื่อมโยงกัน
6. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนเกิดความสนใจ ใส่ใจรับรู้	6. ใช้อุปกรณ์ เทคนิคการเรียนการสอนที่ดึงดูดความสนใจ เช่น งานศิลปะ บอร์ด ภาพเสียงเพลง ครูผู้สอนต้องมีความกระตือรือร้นและมีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ
7. การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก	7. กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่องและมีชีวิตชีวา โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและทบทวนใคร่ครวญสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว
8. ความทรงจำมี 2 ประเภท คือ ความทรงจำจากการซึมซับประสบการณ์ในชีวิตประจำวันกับความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลความรู้แบบท่องจำ	8. ไม่เน้นความรู้แบบท่องจำ เพราะจะทำให้เด็กไม่พยายามเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ
9. สมองจะเข้าใจเรื่องต่างๆ ได้ดีเมื่อข้อมูลและทักษะต่างๆ มาจากความทรงจำที่ซึมซับจากประสบการณ์จริง	9. ใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่ทำให้เด็กได้สัมผัสกับประสบการณ์จริงอย่างหลากหลาย เช่น การทดลอง การสาธิต การทำโครงงาน การทัศนศึกษา การทำ workshop
10. สมองจะเรียนรู้ได้ดีถ้าได้รับแรงกระตุ้นในทางบวก แต่ถ้าผู้เรียนถูกคุกคามทางความรู้สึก เกิดความเครียดวิตกกังวล จะเป็นการสกัดกั้นสมองไม่ให้เกิดการเรียนรู้	10. สร้างบรรยากาศผ่อนคลายในชั้นเรียน หลีกเลี่ยงภาวะกดดัน บังคับ ดุด่า การทำโทษอย่างรุนแรงทั้งทางกายและจิตใจ
11. คนเราเกิดมามีสมองที่แตกต่างกัน และโครงสร้างของสมองแต่ละคนเปลี่ยนแปลงได้	11. ใช้กลยุทธ์และเทคนิควิธีในการเรียนการสอนหลากหลาย เพื่อดึงดูดความสนใจเด็กให้มากที่สุดทางประสาทสัมผัสทุกด้าน ทั้งการมองเห็น การได้ยิน อารมณ์ ความรู้สึก การสัมผัส

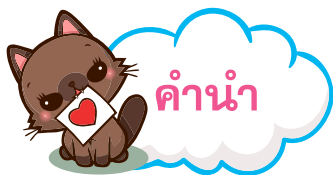
การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประชากร ผู้ดูแลเด็กหรือผู้พัฒนาเด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครอง จะต้องค้นหาแนวทางที่หลากหลายเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและความสนใจของเด็ก สื่อเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยมีหลากหลาย หนังสือเป็นสื่อสำคัญอีกประเภทหนึ่งที่เป็นตัวช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้ใช้สื่อคือครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็ก และที่บ้านคือพ่อแม่ ผู้ปกครองจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการใช้เพื่อให้สามารถใช้สื่อนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หนังสือชุดเสริมประสบการณ์ ระดับอนุบาลปีที่ 1-3 ชุดนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ และคณะผู้เขียนได้พยายามออกแบบเพื่อให้เป็นสื่อที่พัฒนาความสามารถทางปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ทันสมัยตามทฤษฎี พหุปัญญา (Multiple Intelligences) ส่งเสริมความสามารถ 10 ด้าน ประกอบด้วย ภาษา ตรรกะ ดนตรี มิติสัมพันธ์-การมองเห็น ร่างกายและการเคลื่อนไหว ความเข้าใจระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความเข้าใจตนเอง ธรรมชาติ การคิดใคร่ครวญ และคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งที่ผ่านมามีส่วนใหญ่มุ่งกล่าวถึงเพียง 8 ด้านเท่านั้น ความสามารถทางปัญญาที่กล่าวมานี้ ควรได้รับการส่งเสริมให้เรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน กำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 4 สาระ คือ ตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวเด็ก และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก หนังสือชุดเสริมประสบการณ์ ระดับอนุบาลปีที่ 1-3 ชุดนี้ จะอธิบายวิธีการใช้ที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการเด็ก ซึ่งเชื่อว่าเด็กปฐมวัยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง หลังจากนั้นจึงให้เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมเสริมที่ออกแบบไว้ในหนังสือเล่มนี้ ผู้ใช้ควรศึกษาให้เข้าใจก่อนแล้วดำเนินการตามแนวทางที่ได้เสนอไว้ จะส่งผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพ

ขอขอบคุณศิษย์เก่าของรองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ ที่ได้ร่วมกันจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ ชุดนี้จนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทำให้หนังสือเสริมประสบการณ์ชุดนี้เป็นสื่อช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัยของไทยให้เติบโตขึ้น อย่างมีคุณภาพ และเป็นพลังสร้างสรรค์สังคมไทยต่อไปในอนาคต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ไสยวรรณ

คณบดีวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

หนังสือเสริมประสบการณ์ ระดับอนุบาล (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3 พุทธศักราช 2559) เป็นชุดเครื่องมือการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อมุ่งเสริมประสบการณ์สำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 1, 2 และ 3 ระดับละ 8 เล่ม รวมทั้งหมด 24 เล่ม โดยเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นตามแนวคิดทฤษฎีปัญญา (Multiple Intelligences) และแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) ส่งเสริมการรู้ภาษา (Literacy) ทักษะสำคัญสำหรับเด็กในทศวรรษที่ 21 สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็ก (อายุ 3-6 ปี) กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสาระที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน เพื่อการเรียนรู้ที่เป็นสากล ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพเป็นสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

คณะผู้เขียนได้ออกแบบให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรตามสาระที่เด็กควรรู้ซึ่งกำหนดไว้ดังนี้

สาระที่ 1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก

สาระที่ 2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก

สาระที่ 3 ธรรมชาติรอบตัว

สาระที่ 4 สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก

นอกจาก 4 สาระที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว มีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จุดเด่นของหนังสือเสริมประสบการณ์ชุดนี้คือ ได้เพิ่มเติมหน่วยวันสำคัญ ซึ่งเด็กควรรู้เพื่อส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาของชาติ

หนังสือเสริมประสบการณ์ชุดนี้ได้จัดแบ่งเนื้อหาสาระออกเป็นหน่วยบูรณาการ สามารถนำมาใช้เป็นสื่อจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้โดยลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้โดยไม่เน้นท่องจำ ไม่เน้นการสอนเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญที่ระบุไว้ในหลักสูตร ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็กตามบริบทของสภาพท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษา

หนังสือเสริมประสบการณ์ระดับอนุบาล ระดับชั้นปีที่ 1-3 แต่ละระดับชั้นมี 8 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1

หน่วยที่ 2

หน่วยที่ 3

หน่วยที่ 4

หน่วยที่ 5

หน่วยที่ 6

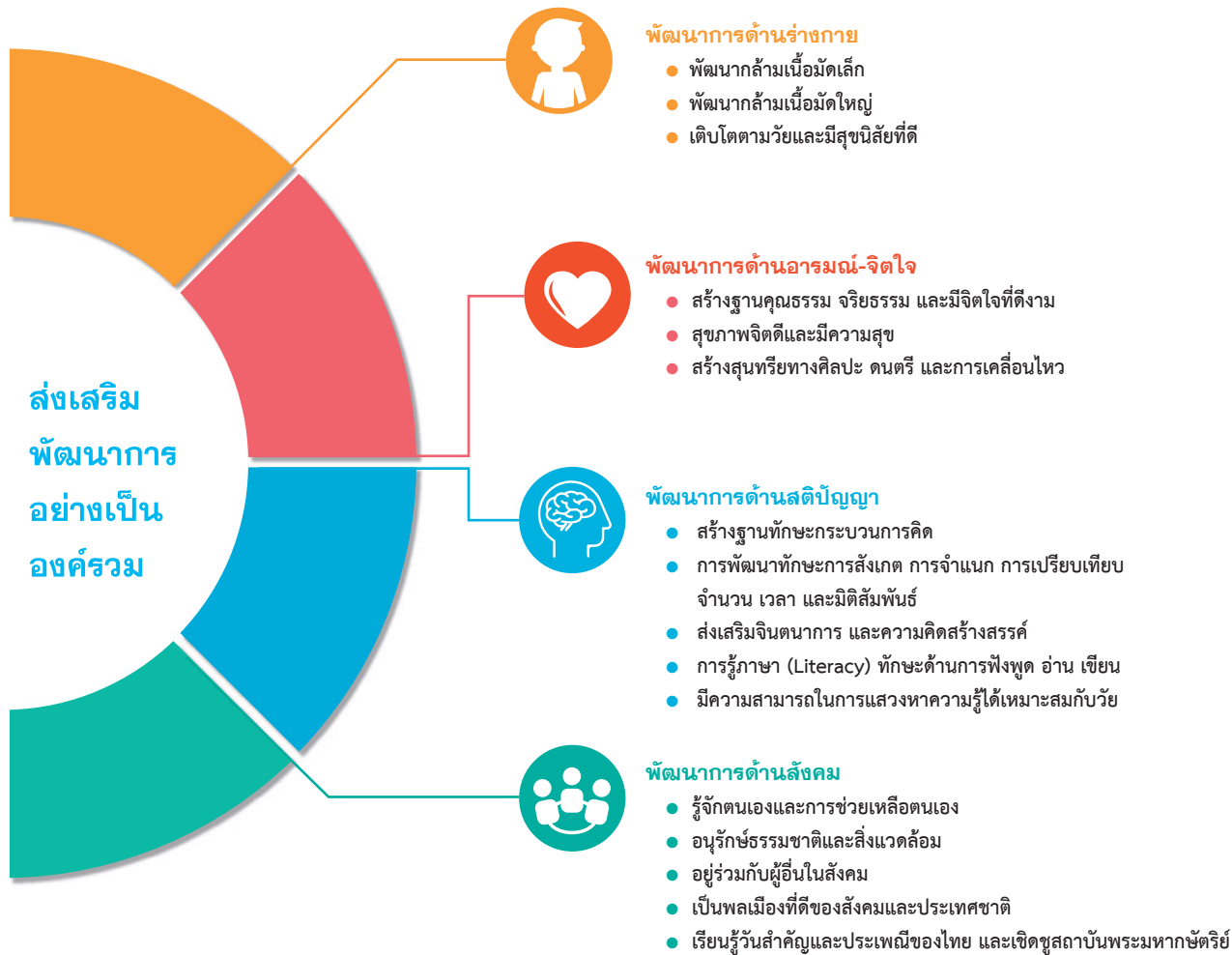

หน่วยที่ 7

หน่วยที่ 8

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมควรจัดเป็นหน่วยบูรณาการให้ครอบคลุมกับกิจวัตรประจำวันสอดคล้องกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กวัย 3-6 ปี กระทรวงศึกษาธิการ ครอบคลุมถึงการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา ดังแผนภาพประกอบ

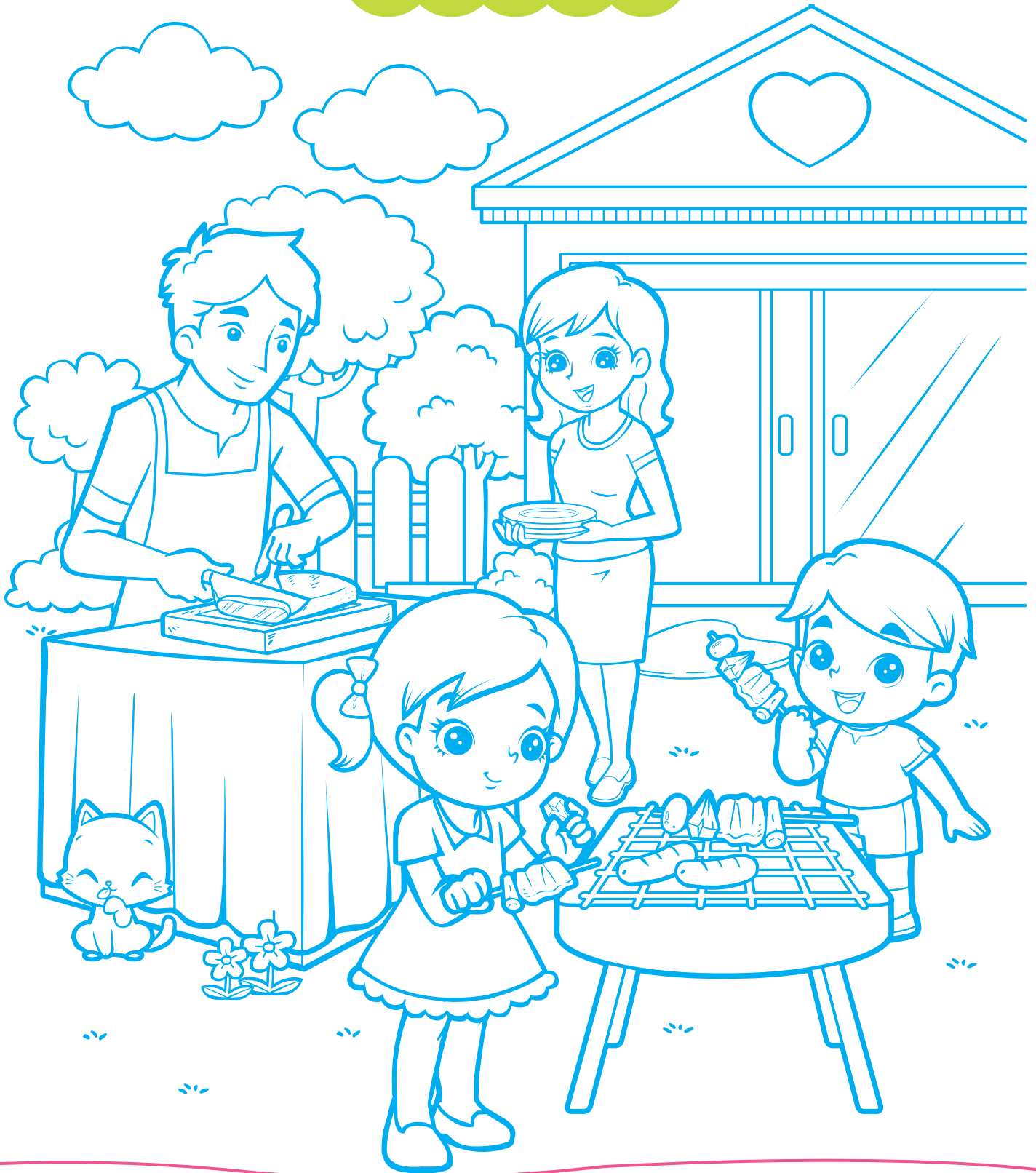

แผนภาพประกอบ: ส่งเสริมพัฒนาการอย่างเป็นองค์รวม บูรณาการผ่านหนังสือเสริมประสบการณ์

ก้าวใหม่กับการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของการเตรียมความพร้อม ประการสำคัญอย่างยิ่งคือการนำทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) และแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning) มาเป็นแนวทางหลักในการจัดทำหนังสือเสริมประสบการณ์ ดังนั้นหนังสือเล่มนี้ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษา (Literacy) จึงเป็นชุดเครื่องมือที่สามารถฝึกทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบการบูรณาการเนื้อหา ความรู้ และทักษะด้านต่างๆ ไปพร้อมๆ กัน นอกจากนี้ยังเป็นหนังสือที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและเด็ก โดยให้ผู้ปกครองและเด็กได้ทำงานและเรียนรู้ไปด้วยกัน

ท้ายนี้คณะผู้เขียนหวังว่า หนังสือเสริมประสบการณ์ชุดนี้จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยเป็นเด็กที่มีต้นทุนแห่งความพร้อมในทักษะด้านต่างๆ ที่สำคัญเป็นฐานรากของช่วงรอยต่อที่จะก้าวไกลประสบการณ์เดิมผ่านการเชื่อมโยงการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ในระดับประถมศึกษาและระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ครอบครัวของฉัน

จุดประสงค์

1. บอกความสำคัญของครอบครัวได้
2. พัฒนาทักษะภาษาด้านการพูดและการฟัง
3. ใช้กล้ามเนื้อมือและตาได้คล่อง

ประสบการณ์สำคัญ

1. การพูดอธิบายเกี่ยวกับเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
2. การพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง
3. การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
4. การเล่นกับสี

กระบวนการ/กิจกรรมการเรียนรู้

1. สนทนาเกี่ยวกับภาพ
2. ให้เด็กบอกชื่อสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง
3. เล่าเรื่องครอบครัวของฉัน
4. ระบายสีภาพ